

Göran Schmidt civ.ing. (kemiteknik), biolog, lärare, skolledare, numera föreläsare och ordförande i Genesis. Webbplats: gschmidt.se Mail: ordforande@genesis.nu

Sista ordet om Ekebyholmsskolan (?)

Av Göran Schmidt

Så har då den juridiska processen kring Ekebyholmsskolan i Rimbo i Norrtälje kommun nått vägs ände.

Som läsaren kanske kommer ihåg från den senaste av Genesis artiklar i ämnet¹ valde skolans ledning att överklaga Skolinspektionens vitesföreläggande på 100 000 kronor trots att inspektionen plötsligt och helt oväntat lade ner ärendet i slutet av december månad (2021). Skolan ansåg nämligen att Skolinspektionens granskning av skolans evolutionsundervisning varit rättsosäker, och ville dels pröva om det varit i enlighet med lagen att utdöma vitet i fråga, och dels huruvida Skolinspektionens krav varit tillräckligt tydliga och precisa för att kunna efterlevas.

Kammarrättens dom har nu avkunnats och det finns både positiva och beklagliga inslag i den. De positiva är att skolan till den övervägande delen får rätt i sak! De beklagliga är att Kammarrätten håller med Skolinspektionen om att det förelegat brister i skolans biologiundervisning och att därför ett lägre vite på 50 000 kronor skulle ha varit motiverat (om Skolinspektionen som sagt inte hade lagt ned ärendet).

Skolinspektionens vitesföreläggande baserades på följande fem punkter som myndigheten ansåg att Ekebyholmsskolan inte uppfyllde.

SKOLAN SKALL ENLIGT SKOLINSPEKTIONEN:

1. i planering och genomförande av undervisningen utgå från ämnets syfte och ta upp det centrala innehållet såsom det beskrivs i kursplanen och Skolverkets kommentarmaterial.
2. [tillse att] eleverna ska få undervisning om livets utveckling och mångfald utifrån evolutionsteorin, inklusive den för biologiämnet centrala kunskapen om artbildning och att allt liv på jorden har utvecklats från en gemensam urform.
3. säkerställa att undervisningen skapar förutsättningar för eleverna att kunna skilja mellan naturvetenskapliga och andra sätt att skildra omvärlden.
4. [tillse att] bildspel, inlämningsuppgifter och annat undervisningsmaterial som används i undervisningen om evolutionsteorin är icke-konfessionellt, sakligt, allsidigt, vilar på vetenskaplig grund och är förenligt med kursplanen i biologi.
5. [tillse] att undervisningen på skolan, i såväl ämnet biologi som i andra ämnen, inte gör att eleverna kan få ett intryck av att evolutionsteorin är ifrågasatt inom dagens vetenskapliga konsensus.

Skolan ville särskilt få den formulering i punkt 5 prövad som säger att inte heller undervisningen "i andra ämnen" än biologi ska få lov att ifrågasätta evolutionsteorin. Det skulle nämligen få den absurda konsekvensen att ingen annan ursprungsberättelse än evolutionen skulle få diskuteras ens i ämnet religionskunskap!

PUNKTERNA 1, 4 OCH 5 OGILTIGFÖRKLARADE

Kammarrätten nöjde sig med att konstatera att formuleringen "i andra ämnen" var överflödigt och avstod därmed från att ta ställning till om den stred mot författningen.

Rätten ansåg vidare att såväl denna punkt som punkterna 1 och 4 skall upphävas med hänvisning till att de inte varit tillräckligt tydliga och precisa.

Återstår alltså punkterna 2 och 3. Även i fråga om dessa båda punkter fick Skolinspektionen kritik för bristande tydlighet, om än inte i samma omfattning.

PUNKT 2

Beträffande punkt 2 hävdade Skolinspektionen att ett bildspel som biologiläraren använt i undervisningen (och som även åsyftades i punkt 4) hade ett "oproportionerligt fokus på kreationism, Intelligent Design och evolutionskri- ▶

tik". Skolverket hade tidigare i sitt utlåtande till Skolinspektionen riktat särskild kritik mot två elevuppgifter som den undervisande läraren – just för att förebygga kritik – hämtat från Skolverkets egna nationella prov (!).

Kammarrätten menar att den konkreta åtgärd som skolan här skulle ha vidtagit var att *"upphöra med att undervisa om den kritik som framförts mot evolutionsteorin"*. Här begår Kammarrätten exakt samma misstag som tidigare även Skolinspektionen och Skolverket gjort: **man förstår inte skillnaden mellan kritik av neodarwinism och kritik av evolutionsteorin som sådan!** Det läraren helt korrekt informerat eleverna om var att en allt ökande skara evolutionsbiologer är kritiska till de nydarwinistiska mekanismerna mutationer och naturligt urval som förklaring till livets mångfald. Att statliga myndigheter (och även läromedel för den delen) felaktigt likställer evolutionsteori med neodarwinism är ingenting som Ekebyholmsskolan och dess välinformerade lärare ska belastas för! Myndigheten borde ha studerat Genesis marsnummer där vi noga redde ut begreppen. En förmildrande omständighet må vara att domen är daterad till 2 mars...

PUNKT 3

Även i fråga om punkt 3 går Kammarrätten på Skolinspektionens linje att skolan ska *"upphöra med att framställa ovetenskapligt ifrågasättande av evolutionsteorin som vetenskapligt"*.

Men bara den som är ovetande om vad modern evolutionskritik handlar om kan kalla denna kritik ovetenskaplig. Den genomsnittlige läsaren av Genesis borde kunna vederlägga ett sådant påstående och belägga det med vetenskapliga referenser. Beklagligt nog tillhör inte de inblandade myndighetsrepresentanterna denna kategori. Det ligger helt inom ramen för läroplanens krav på saklighet och allsidighet att visa på bristerna i evolutionsteorin och på de biologiska modellernas och teoriernas användbarhet, begränsningar, giltighet och föränderlighet. Det förverkligar också andemeningen i Skolinspektionens egen formulering av punkt 3 att undervisningen ska skapa förutsättningar för eleverna att kunna skilja mellan naturvetenskapliga och andra sätt att skildra omvärlden.

AVSLUTNING

Lärdomen av Ekebyholmsskolans kamp med den statliga tillsynsmyndigheten är att med dagens svenska skolpolitik

är evolutionen den enda vetenskapliga teorin som inte får lov att ifrågasättas. I varje fall inte på biologilektioner – inom ramen för ämnet religionskunskap kan och bör evolutionsteorin få den allsidiga belysning den förtjänar.

Minst lika illa är att på en skola med kristen inriktning är lärarna under rådande omständigheter tvungna att mot bättre vetande undervisa sina elever i en förläggad version av evolutionsteorin, den som kallas neodarwinism och som en betydande del av vår tids evolutionsbiologer reserverat sig emot. Det sistnämnda får lärarna inte ens berätta för sina elever.

En skola med kristen profil är i praktiken bakbunden i fråga om att kunna leva upp till läroplanens mål att på ett sakligt och allsidigt sätt visa eleverna hur vetenskapen förändras. Adventist-samfundets missionssekreterare Rainer Refsbäck formulerar saken träffsäkert i sin analys. Han skriver:²

"Men det är uppenbarligen så att detta är svårt, för att inte säga omöjligt, att göra på en friskola med kristen profil att döma av Skolinspektionens kritik. Om den allsidiga undervisningen kommer in på evolutionsteorins begränsningar och föränderlighet, så kommer det att tolkas som kritik mot evolutionsteorin och ett främjande av kreationism eftersom det sker på Ekebyholmsskolan."

Sverige behöver en ny skolpolitik och en uppdaterad läroplan för skolan. Det är

valår!

NOTER

1. De tre tidigare artiklarna har varit publicerade i Genesis nr 1-mars 2021 s 60-65, nr 3- sep 2021 s 44-49 samt nr 1-mars 2022 s 78. Magasinen finns tillgängliga som pdf'er via <https://genesis.nu/magasin/tidigare-nummer/> (kortare: krymp.nu/2WK) ett år efter publiceringsdatum.
2. <https://www.adventist.se/info/ekebyholmsskolan-fick-till-stor-del-ratt-mot-skolinspektionen/19364/2> (kortare: krymp.nu/2WL)